

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

De Imitatione. Capvt IX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

excrescant, quò tota operis substructio foelicus assurgat. Sic enim in rebus à natura fieri cernimus, vt quæ leuioribus orla principijs effudit, paulatim ad amœnissimum florem elegantia perducatur.

Arbores primum inoculantur, mox pubescent, folia enata pube formantur, formata panduntur. Hinc flosculos ridere, gemmas turgescere, fructus tumescere videas: Postremò succum vi caloris conditum, paucis in voluptatem, pluribus in necessitatem cedere.

Ad hanc formam componenda sunt ingenia, & lingue puerorum, vt primum vagite, deinde balbutire, postea verba proferre, tandem suis incrementis læti hilarius fluere: Mox cum oportuerit succingi, maturefcere, ad summum canescere velint.

Nihil à primordijs statim fuit perfectum, sed per inferiores gradus deueniendum est ad summum. Quamobrem nunquam eorum probamur consilium, qui adolescentum ingenia, licet perquam viuida, statim ad seuerius illud loquendi, scribendique genus duci, & intra concionum claustra coercere volunt. Ex quo videre est, quosdam vix latinitati satis initiatos, iactantius in ore seueriores habere literas, ad quas perarum admittitur tyrocinium. Discant imprimis loqui congruè, propriè, signatè, mox renidere quibusdam elegantiarum violis; deinde secundiori Ciceronis vberè suauiter innutriti, ferri incipiunt oratione perculta, deliciosa, lasciuiosa, ac tanquam in longiori stadio, & apertiore campo liberius decurrere, donec ætate, iudicio, & vsu maturiores, varios authores euoluant, & incipiant secerne inania a solidis, fucata à pulchris, adumbrata a veris. Alioqui deridentur in saty-

D. Ambr. l. 1. off. c. 10. ra, qui vix *Ponere lucum artifices, heroas sensus affrunt.* Qui nauim in mari regere gubernaculis studet, vel remis ducere, prius in fluuio præludit. Sed quoniam hæc in scholis discuntur, plenius & à Quintiliano pertractata sunt luculentius, fatius mihi videtur de imitatione, quam vnã ad discendam eloquentiam pleniorẽ viam censet Longinus, paulò fusius disserere.

De Imitatione.

CAPVT IX.

ORpheum vatum omnium præstantissimum ferunt, cum satis concessisset, viam in mortuis cineribus reliquisse vim suauitatis. Nam quæ iuxta eius sepulchrum ædificabant Luseinæ, si Pausaniæ credimus, suauis canebant, & mollius, quasi ex demortui poetræ reliquijs genium haurirent iucunditatis.

Longè profectò se res clarius habet, in illustrium authorum imitatione, ad quorum monumenta (libros, & opera intelligo) qui solent memorari, & cum mortuis iucundissimam habere consuetudinem, inde vim, & afflatum sapientiæ, non obscure ducunt, cumque similitudine gaudeant animi, quod ait Proclus in Timæum, & tota penè scæna humana vitæ plena sit imitatione, atque imaginibus, certè in stylo non ignobilem obtinent locum. Quid enim sine imitatione contingit? quid ex aliorum ingenijs non expressum? quid ab his non est ductum fontibus? qui primum, ex æternæ mentis sinu profluentes, latissimè in res, opesque humanas redundarunt: vnde vita tot scientijs nobilitata, tot exculta bonis artibus, tot munita præsidijs ad hanc perfectionem, nisi ex imitationis opibus effluit? vt modicus primum igniculus affluente pabulo, paulatimque succrescente, latius vsque manat incrementis. Sic hominum ingenia, vbi primum radium diuinæ lucis ab imitationis simulachris expresserunt, priuatis augent studijs, & in immensum propè attollunt decus.

Quod cum in omnibus artibus clarum sit, atque manifestum, tum in ipsa eloquentia splendidius elucet, quæ leuibus per texta principijs, varia postmodum ingeniorum contentione, & imitandi studio venit ad summum.

Omnino apertissima ad eloquentiam via est, si quis veterum, qui modò eloquentes fuerunt, vestigijs insitat, & ex eorum scriptis vias exprimat effigies.

De qua re tibi Dionysij Longini locum per elegantem subiiciam.

Ὡς καὶ ἄλλοις παρὰ τὰ εἰρημένα ὁδὸς ἐπὶ Διο. Γον. τὰ ἑλληνικά τεύχεα ποιάδε, καὶ τὶς οἱ τὴν ἐμπροσθεν περὶ τῶν μεγάλων συγγραφέων, καὶ ποιητῶν μίμησις τε, καὶ ἑλλήσις: πολλοὶ γὰρ ἀλλοθίω θεωροῦνται

Pausa. in Boet. 105. edit. f.

Proclus in Timæum. Imitationis necessitas.

ται πνεύματι τ' αὐτὸν Ἰσοπόρ, ὃν καὶ τὴν πο-
δίαν λό; ὅτι ἔχει Ἰσιποδο πηγιάξισαν. ἔνθα
ῥηγμά ἐστὶ γῆς ἀναπόρον, ὡς φάσιν, ἀτμὸν ἐν-
δεον αὐτόθεν, καὶ ἐγκύμονα τ' ὀσμῶν καδισα-
μένω διωάμεας, παραυτικῶ χρησμοδῶν
κατ' ἐπινοίαν. Οὕτως ἀπὸ τ' τῶν ἀρχαίων
μεγαλοφύας εἰς τὰς τ' ζήλων ἐκείνης ψυ-
χας, ὡς ἀπὸ ἱερῶν σομίαν ἀπορροιά τινες φέ-
ρονται ὑφ' ὧν ἐπιπνεύμασι καὶ οἱ μὴ λίαν φει-
θεστικοὶ τῶν ἐτέρων σιωπῆσι μὲν μέγα

Vides imitatores ab eo, cum Sibilla, libros
cum antro Phœbi pleno cœlesti halitu, scri-
pta, & dicta ab imitatione, cum oraculis con-
ferri.

Alia est (inquit) præterea ad orationis gra-
uitatem via, quamam verò, & qualis: Magni-
tudo Oratorum, & Poetarum imitatio. Multi
enim alieno spiritu, quasi cœlesti afflatu inci-
tantur, & Sibyllam imitantur, quæ vaticina-
batur in tripode. Illic est terra hiatus, & ingēs
latebra, quæ (ut aiunt) diuinum quendam spi-
rat, & egerit halitum, quo mens Vatis afflata,
cœlesti quadam vi ture affluebat. Simile quid-
piam contingit, in eruditissimorum hominum
libris, quos dū legimus, nescio quo pacto, quasi
ē sacris quibusdam spiraculis halitus emanant
in animos, qui inde afflati, & diuino furore
percelli, effata pronuntiant.

De praua imitatione, seu Caco-
zelia.

CAPVT X.

Imitari quidem res est, vt videtur, omnibus
in promptu, sed bene imitari, haud ita facile
est, ac existimatur ab imperitis, qui à summis
auctoribus acceptas virtutes vitio dedecorant
imitationis. Occurrit hic mihi festiua quedam
historia, quæ narratur ab A Eliano: in infantulum
inquit, fortē nutrix de more, fascijs euolu-
tum abluens in pelui tractabat, ablutumque,
& pannis infantie circumnecessitum, reponē-
bat in cunis; quod ex eminenti loco prospe-
ctans simia, vt est animal non modo impor-
tuna, sed, & peruersa plerumque imitatio-
nis, idem tentare voluit, cumque infantem re-
moris custodibus iacentem introspexisset in
cunis, fenestella, quæ tum patebat in ades il-
labitur, ac primum pusionem arripit, fascijs ex-

Aelia, de a-
nimal li. 7.
c. 21.
Nota da hi
stor. de pra-
ua imita-
tione.

pliat, & post varias gesticalationes aquam
succensis carbonibus sorte calescentem in mi-
serum corpusculum effudit. Hoc ipsius faciūt
prauī imitatores, qui circa alieni ingenij fœ-
tus, vt simia gesticulati, sua demum imperitia
deprauant: hoc agnoscebat solers imitator
Virgilius, cui cum furta, & Homericæ opes
obijcerentur, fatebatur quidem ingenuē, quod
erat, se Homeri imitatorē esse, sed suos ad-
uersarios infelices Musarum partus, facilius
clauam Herculi extorturos, quàm pro dignita-
te, vel versiculum quidem Homericum imi-
tarentur. Ex ea peruersitate imitandi tractum
est ἡγεσιπλίας vitium apud Græcos celeberrimum,
cuius meminit Lucianus: γίνεται ἡ
ὡσπερ ἐν λόγοις οὕτω ἐν ὄρχησει ἢ πρὸς τῶν
πολλῶν λεγομένη ἢ κακοζήλια, ἐπιτετα-
των τ' μιμητέας, καὶ πῆρα τῶν δέοντ' ἐπιτε-
νο τῶν.

Lucia. de
saltatione.

Contingit, inquit in orationibus, sic in sal-
tatione ea, quæ praua à multis imitatio appel-
latur, eorum, qui menturam excedunt imita-
tionis, & vltra decorum extendunt.

Demetrius Phalereus compris auctor, frigi-
dos sensus κακοζήλους appellat, πολλὰς μὲν Phal. d.
τὰ διανοήματα ψυχρὸν ἔσθι, καὶ ὡς τοῦ ἐνομάζο-
μεν κακοζήλον. Quint. lib. 8. c. 7. κακοζήλον,
latine reddit malam affectationem, additque
κακοζήλον vocari, qui quid est vltra virtutem,
quod ius ingenium iudicio carei, & specie boni
fallitur omnium in eloquentia vitiorum pes-
simum.

Demet.

Phal. d. de
elocutione.

imitatio
vitijs
vitijs

De vitijs imitationis.

CAPVT XI.

Plerima imitationis vitia recēseri possunt.
Primum est eorum, qui in ipso limine of-
fendunt, & exemplaria sibi proponunt imita-
da ex se vitiosa, quibus deinde cum priuatos
errores adstruant, noua subinde monstra pari-
unt. Quid enim sperari aliud, aut expectari o-
portet: cum cœci sibi cœcos duces adhibeant?
& illud iuuenibus imperitis satis est familia-
re, qui, cum aut duce in studijs sint destituti,
aut si habeant, bene monentem parum curet,
ad libros quosuis adhareseunt, & quàm au-
dissimè compilant, rati aliquando se thesau-
ros grandes inuenisse, vbi omnia sunt scul-
pta. Fit etiam plerumque, vt trillante susci-
tatis.

Q